

Trouw aan het Verbond en kritisch denken.

Opmerkingen betreffende een verkeerde houding cq gedrag en een paar adviezen

Lezing van Udo Schaefer , gehouden voor een werkcollege in januari 2000 te
Wiesbaden

Vertaling uit het Duits: Enno Buitenwerf

Bij een door het Nationale Jongerencomité en de Europese Raadgevers op 7 december 1999 te Wiesbaden georganiseerde werkcollege met aankomende academici van onze gemeenschap werd duidelijk dat over fundamentele zaken van ons geloof, in het bijzonder over de relatie van geloof en rede, nog onzekerheden bestaan en dat zich bij een kritische discussie van zulke zaken gevoeligheden voordoen. Dat heeft mij ertoe gebracht om op de volgende bladzijden een paar gedachten te schetsen.

1. Grondslag van ons geloof, denken en onderzoek is de openbaring, de Geschriften van Bahá'u'lláh en de Báb en de belangrijke uiteenzettingen van 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi. Fundament van ons geloof is het Verbond. De deugden van gehoorzaamheid tegenover de instituten, de standvastigheid in het Verbond, de trouw aan het Verbond, zijn vormend voor ons totale geloofsleven. De trouw aan de getuigenissen van ons geloof is de voorwaarde voor elke verstandelijke overdenking.

2. Het geloof, de existentiële kennisname ervan door het aanroepen van God en het zich ondergeschikt maken van ons leven aan zijn eisen heeft verschillende dimensies.

a) Geloof is allereerst een zaak van het hart, de emotionele verbondenheid met Bahá'u'lláh, de liefde tot God, op wie ons gehele leven is gericht. Vanuit deze emotionele dimensie groeit onze toewijding aan de Zaak van Bahá'u'lláh, onze kracht om zich aan de geboden te houden¹, onze bereidwilligheid om voor ons geloof getuigenis af te leggen, de leer door te geven, de naaste op de weg van God te roepen. Het hart is volgens de Kitáb-i-Iqán² de zetel van het geweten en de rede. Het is de *“woonplaats”* van God, zoals het in de Verborgen Woorden³ wordt genoemd, waar niet minder dan vijfenveertig maal sprake is van *“hart.”*

Bij de kennis van geestelijke geheimen is het hart betrokken⁴, maar ook het verstand⁵. Het is het hart dat *“gezuiverd moet worden”*⁶. Zuiverheid van hart is in alle religies een absoluut noodzakelijke eis⁷. Als het geloof verdwijnt, wordt *“het hart levenloos”*⁸. Het *“hart”* is de gehele persoon in z'n religieus gevoel, denken en handelen. Zonder die verbondenheid van het hart is religieus leven sowieso niet mogelijk.

b) Maar geloof is niet alleen maar een aangelegenheid van het hart, het is er ook één van het verstand, van de rede, van het kritisch denken: *“De mens is het verstand gegeven”*⁹, opdat hij *“de ene, ware God kan kennen en aanbidden”*¹⁰. Aql is een glimp, een afspiegeling van het hemelse oerverstand (al-'aql al-awwal), die identiek is aan lógos. (woord, rede, taal, goddelijke rede, de verstandelijke kracht van Gods wereldscheppende kracht; in het Christendom: het mens geworden Woord van God, Jezus). Het menselijk vernuft verschijnt in de Schrift als het *“grootste teken van God”*¹¹, als *“teken van de openbaring van (Hem), die de soevereine Heer over alles is”*¹², als *“eerste en voornaamste van de gaven, die de Almachtige de mensen heeft verleend”*¹³. Aql (verstand, rede, intellect) is de gave die de mens van het dier onderscheidt en er zonder is een ethisch, verantwoordelijk leven ondenkbaar, want ethiek wil zeggen het ondergeschikt maken van al onze driften en affecties aan de heerschappij van het verstand. De rang die het verstand in het geloofssysteem van Bahá'u'lláh bekleedt, wordt uit de teksten van 'Abdu'l-Bahá duidelijk¹⁴.

3. Het is een absurde verschraving van ons geloof wanneer geprobeerd wordt om rationeel denken enerzijds en emotionaliteit en spiritualiteit anderzijds als tegenstellingen te zien; kritisch denken gewoon met het niet aanwezig zijn van spiritualiteit te

identificeren. Een wijd verspreide scepsis, ja een ronduit groot wantrouwen tegenover het kritisch denken in de bahá'í-gemeenschap is een hoogst schadelijk vooroordeel voor de ontplooiing van ons geloof.

Ik weet waarover ik het heb, want ik heb meer dan vijf decennia lang pijnlijke ervaringen opgedaan met het anti-intellectualisme in onze gemeenschap¹⁵ en ik weet dat ook anderen die denkwerk verrichten met tegenwind te maken hebben. Die houding is in de laatste decennia onder invloed van het New-Age-denken en het esoterisme (neiging tot groepsvorming voor ingewijden) eerder krachtiger geworden, omdat daar de menselijke rede ervoor verantwoordelijk wordt gesteld dat de mensheid door wetenschap en techniek bezig is haar eigen ondergang te veroorzaken.

Zo vaak wordt dit natuurlijk niet geformuleerd. Doch met de voortdurende nadruk op spiritualiteit en het ontvlamd zijn van het hart manifesteert zich de antipathie jegens het intellectueel bezig zijn met onze teksten. Van degenen die op dit terrein werkzaam zijn, dus intellectueel bezig zijn met onze teksten – wordt, weliswaar niet hardop, gezegd dat ze a-spiritueel zijn en dat is eigenlijk een ernstige zaak.

Wanneer men oproepen in de bahá'í-berichten leest waarin de gelovigen dringend verzocht worden, "met het hart te onderrichten!", "ontvlamd te zijn!" (alsof men alleen maar daartoe zou moeten besluiten en dit met een druk op de knop mogelijk zou zijn), dan betekent dat in gewone taal, wij willen geen discursief, d.w.z. geen rationeel, systematisch onderrichten, maar een aan het gevoel appellerend, door de geest Gods vervuld, gericht overbrengen van de Boodschap (dat vervolgens eigenaardig genoeg "onderrichtswerk" genoemd wordt). "Wat voel je?", vroeg de gespreksleider van een verdiepingsinstituut na het lezen van teksten van Bahá'u'lláh. Het "voelen" wordt gezocht, een emotioneel schuimbad, waarin men zich ontspannen kan laten vallen. Denken is concentratie, inspanning. Kritisch denken wordt daarbij als uitdrukking van ontbrekende vroomheid, als manifestatie niet spiritueel zijn gevoeld; het kritische betoog, gesprek, discussie wordt als "nietszeggende woordenstrijd"¹⁶ verkeerd begrepen.

Men kan natuurlijk z'n geloof zuiver contemplatief, d.w.z. beschouwend leven, zonder rationele, systematische behoeften. Dat mag ieder zelf weten. Ik kan mij weliswaar slecht voorstellen hoe men zo de diepere samenhang van de openbaring kan begrijpen, omdat vele teksten van Bahá'u'lláh aan filosofische en theologische kwesties die zo oud zijn als de wereld zijn gewijd. En het is beslist onvoorstelbaar dat de Zaak van God zich kan ontplooiën en serieus genomen kan worden zo lang het discursieve denken, d.w.z. het denken waarbij men stap voor stap tot een slotsom komt, verworpen wordt. Waarom heeft Bahá'u'lláh de *"geleerden in Bahá"* dan hoog geprezen en opgeroepen hen in ere te houden¹⁷, en hoe – zo moet men zich afvragen – moet de verdediging van het geloof tegen aanvallen geschieden, indien rationeel denken en argumenteren wordt verworpen? Bahá'u'lláh vraagt dringend van iedereen¹⁸, al naar gelang zijn bekwaamheid en zijn kunnen, de argumenten van diegenen te weerleggen die het geloof van God bestrijden. Argumenteren kan men slechts rationeel en hoe zou men dat moeten doen zonder systematisch, analytisch onderzoek van onze wetten?

Hoezeer sommige bahá'ís in het geloof in de eerste plaats een gevoelszaak zien, toont ons – zo geschiedde in de VS – de reactie van een studente in de rechtswetenschap (die toch over een geschoold denkvermogen zou moeten beschikken): Ze begon te huilen, toen ze ervoer dat in de zojuist verschenen engelse uitgave van 'Desinformation als Methode'¹⁹ de vraag werd besproken of de onfeilbaarheid van Het Universele Huis van Gerechtigheid immanente (d.w.z. in zichzelf besloten) grenzen heeft en waar deze liggen. Ze vond vervolgens dat religie nu eenmaal een zaak van het gevoel was, dan reageert men nu eenmaal emotioneel.

Ik houd dit voor een groot misverstand en gevaarlijk bovendien. Als het geloof slechts in het gevoel is verankerd, is het gevaar groot dat charismatische charlatans de zielen in de verkeerde richting leiden. Immers, er moet een reden zijn waarom in de Verenigde Staten verbondbrekers die Mason Remey navolgden niettegenstaande de dwaasheid van hun stellingen een niet onaanzienlijke aanhang vonden. Een onoverdacht geloof is nu eenmaal gemakkelijk aan het wankelen te brengen. De overdenking, de kritische

bespreking van het geloof en de tegenspraak betreffende de ideeën van een zuiver seculaire wereld verleent de onverstoobarheid waarin de gelovige moet staan indien hij zich tegenover aanvallen van buitenaf staande wil houden. Een overdacht geloof is ook een bolwerk tegen tendensen om de bahá'í-leer met psychologische ideeën van atheïstische oorsprong samen te smelten en te trivialisieren, d.w.z. het tot iets alledaags te maken, zonder wezenlijke betekenis.

4. De functie van het rationele denken in de bahá'í-openbaring blijkt bovendien uit de omstandigheid dat tot de hoofddeugden de bahá'í-ethiek de hikma gerekend wordt, die in de westelijke traditie aan wijsheid en schrandereid identiek is. Deze deugden hebben met het verstand te maken. Het zijn de deugden van het ware denken die bij de rede ondergebracht zijn. Voorwaarde voor juist handelen is juist denken dat overigens één van de elementen van het achtvoudige edele pad van Boeddha is.

5. Wat ik hier naar voren breng is eigenlijk zo duidelijk en vanzelfsprekend dat het geen uiteenzetting zou moeten behoeven. Ik verwijs naar de overvloed aan uitspraken van Shoghi Effendi, die in de compilatie "Crisis en overwinning" en "Onderricht" te vinden zijn. Hier slechts een citaat:

"Indien de bahá'ís werkelijk met succes de Zaak willen onderrichten, moeten ze veel beter geïnformeerd zijn, en in staat zijn om over de hedendaagse toestand in de wereld en haar problemen met intelligentie en verstand te praten.... Met andere woorden: Wij bahá'ís zouden ons verstand met kennis moeten uitrusten, om onze geloofswaarheden in het bijzonder aan de ontwikkelde klassen te kunnen uiteenzetten"²⁰. "God heeft de mens het verstand gegeven, opdat hij er gebruik van gaat maken, niet dat hij het links laat liggen."²¹

Een argument dat in dergelijke discussies nooit ontbreekt is de vermaning dat theologische kennis toch slechts een "sluier" is, die ons van de "ware kennis" scheidt. Men verwijst naar de uitspraak in de Kitáb-i-Iqán: "Kennis is de grootste sluier tussen de mens en zijn Schepper"²², waar ook van "onbeduidende studies"²³, sprake is en van wetenschappen, "die met woorden beginnen en met woorden eindigen"²⁴. Wie zo argumenteert, heeft er niets van begrepen. Ik heb mij met deze argumentatie, die Ficicchia zich eigen gemaakt heeft, om de zogenaamde wetenschappelijkheid van de bahá'í-leer te bewijzen, intensief bezig gehouden en mag daarnaar verwijzen.²⁵

Graag verwijst men er ook naar dat kennis, waarvan Shoghi Effendi zegt dat het de beste uitrusting voor de discussie met de tegenstanders van ons geloof is, gevaar loopt dat het tot hoogmoed leidt. Wie zal dit gevaar ontkennen? De hoogmoed van de theologen is immers spreekwoordelijk. Maar trots en hoogmoed zijn verkeerde gedragingen, die op alle gebieden van het leven (niet slechts bij theologische onderzoeken) als hoofdzonden zijn veroordeeld. De kritische discussie moet vanzelfsprekend in de geest van deemoed, maar ook in de geest van rechtschapenheid worden gevoerd. Een offer van het verstand mag van niemand worden geëist. Wie in zijn ressentiment tegen het kritisch denken naar de hoogmoed van de intellectuelen verwijst, miskent dat er ook hoogmoed is bij degenen die door de geest zijn bewogen, die zich beter wanen dan diegenen die zich in de lagere milieus van het kritisch denken bewegen. Wie zegt dat mensen die denkwerk verrichten, geen diepgang in het geloof hebben omdat religie niets met rede of zelfs met verstand te maken heeft, maar met "gevoel en emoties", zoals in een ingezonden brief aan de redactie van de bahá'í-berichten staat, oordeelt aanmatigend.

6. Nu zou het dom zijn te ontkennen dat ook het rationele denken gevaren in zich bergt. Denken was al altijd gevaarlijk, daarom is het in alle dictaturen ongewenst. "Hij denkt te veel, die mensen zijn gevaarlijk", aldus Shakespeare²⁶. Men kan bij alle intellectuele inspanning verkeerde resultaten boeken, want: vergissen is menselijk. Hoeven we dan niet bezorgd te zijn dat door kritische vragen druppelsgewijs twijfel in de harten van onevenwichtige gelovigen gezaaid zou kunnen worden?

Daarop kan gezegd worden dat er niets op aarde is, wat geen risico's herbergt. Het menselijk denken is misschien meer met risico's behept dan al het andere. Maar het alternatief kan niet zijn om dan maar af te zien van kritische vragen en van achtergrond vragen. De grote islamitische theoloog Al-Ghazali wordt de uitspraak toegeschreven dat

wie over het geloof nadenkt en daarbij een vergissing maakt een beloning heeft verdient. Wie over het geloof nadenkt en de waarheid vindt, heeft een dubbele beloning verdient. Dit citaat is zeer veelzeggend, het geeft immers te kennen dat het al een beloning waard is, überhaupt over het geloof te hebben nagedacht. Het betekent bovendien dat vergissen onvermijdelijk is. Willen we tot deze houding van de islamitische middeleeuwen terugvallen? (d.w.z. in een toestand raken waaraan men zich inmiddels heeft ontworsteld). Laten wij niet vergeten dat we de Verlichting achter de rug hebben en ons geloof aan een ongelovige wereld verstandig moeten uitdragen. Bahá'u'lláh heeft zich per slot van rekening tot een mensheid gewend, die *“het niveau van mondigheid had bereikt”*²⁷.

Indien men over geloofskwesties nadenkt en daarover discussieert, worden steeds weer juiste dingen en onvermijdelijk ook foute dingen gezegd en het schaadt absoluut niet indien iets fouts wordt gezegd, omdat we er zeker van kunnen zijn dat, indien niet direkt, toch op z'n minst in de loop van de tijd de waarheid wel aan het licht komt. Het kritische gesprek zal alles afwegen en met het oog op de overvloed aan richtsnoeren die wij in onze openbaring hebben zal tenslotte, als de meningen op elkaar botsen en de kritische vonk overspringt, de waarheid voor de dag komen. Wat 'Abdu'l-Bahá over beraadslaging heeft gezegd, dat pas na de botsing van de verschillende meningen de waarheid te voorschijn komt²⁸, geldt in bijzondere mate ook voor de theologische discussie. Aan degenen die minachting tonen voor het kritisch denken beveel ik dringend de lectuur van 'Abdu'l-Bahá's politieke verhandeling *“Das Geheimnis göttlicher Kultur”*²⁹ aan, dat een goede remedie is tegen de geest van bekrompen orthodoxie en fundamentalistische tendensen.

7. Bij deze discussie moeten wij zó te werk gaan als Odysseus bij het passeren van een gevaarlijke waterweg, toen hij om te ontkomen aan de ene kant het loerende zeemonster Skylla en aan de andere kant de dreigende Carybdis, die hem beide dreigden te verslinden, er midden tussendoor voer. Wij moeten een middenkoers aanhouden.

Het ene gevaar is dat ultra conservatief, kritisch denken – een wantrouwend waarnemende geesteshouding- alles zo zou willen houden als het thans is, kritische vragen zijn niet toegestaan, er worden bepaalde gedachten verboden en er mag niets veranderen. Een fundamentalistische houding, die de Zaak van Bahá'u'lláh sektarisch vernauwd, zijn ontplooiing verhindert en mede verantwoordelijk is dat intellectuelen protesteren en het kind dan met het badwater weggooien, zoals we dit bij de huidige internet-diskussies beleven. Aan de andere kant bestaat het gevaar van een liberale geesteshouding die de openbaring niet serieus neemt, maar haar georiënteerd aan de tijdgeest en aan een zuiver positivistische methodologie relativeert en zo uiteindelijk in twijfel trekt.

Wij moeten in onze methodiek wetenschappelijk zijn, maar het moet duidelijk zijn dat de openbaring het referentiekader is. Als we de openbaring systematisch onderzoeken, zijn we nu eenmaal geen wetenschappers, maar theologen. De theoloog is geen religieuze wetenschapper, hij heeft verplichtingen jegens het systeem. Wie de wetenschap ter wille van haarzelf bedrijft, om zo te zeggen als de kunst omwille van de kunst, niet om het volk op te voeden of te beleren, en op haar altaar de verplichting aan de openbaring opoffert, heeft geen nut, hij is slechts schadelijk.

8. De waarheid is zoals bekend concreet, daarom een paar voorbeelden:

a. De uitspraak van Juan R. Coles, 'Abdu'l-Bahá is niet onfeilbaar, hij heeft nooit verklaard onfeilbaar te zijn, is t.a.v. de aan hem in de Kitáb-i-Aqdas en in de Kitáb-i-'Ahd toegewezen ambt een foute uitspraak. Een functie als Vertolker van Gods Woord is of onfeilbaar of het is überhaupt geen functie als Vertolker van Gods Woord. Een functie als Vertolker van Gods Woord heeft slechts zin indien de waarheid bindend kan worden vastgelegd. Anders is ieder zijn eigen “paus”. Maar de vraag in hoeverre 'Abdu'l-Bahá's onfeilbaarheid reikt en wanneer die begon moet zijn geoorloofd. Er zijn gelovigen die bij deze vraag reeds de wenkbrouwen optrekken en door onrust worden overvallen. Daar Bahá'u'lláh in de Kitáb-i-Aqdas³⁰ en in de tafel Ishráqát³¹ de wezenlijke onfeilbaarheid aan de Manifestatie van God voorbehoudt en 'Abdu'l-Bahá geen Manifestatie was, kan

'Abdu'l-Bahá's onfeilbaarheid slechts een verleende zijn, een onfeilbaarheid die hem is gegeven. God kan iedere ziel onfeilbaarheid verlenen³², maar wanneer werd zij hem verleend – met de geboorte, met zijn aanstelling als “Middelpunt van het Verbond” of met zijn ambtsaanvaarding na het heengaan van Bahá'u'lláh? In het laatste geval zou dit verreikende gevolgen voor het omgaan met de geschriften van 'Abdu'l-Bahá hebben van voor dit tijdstip. De verheven rang van 'Abdu'l-Bahá als “Sirru'lláh”, als “volmaakt voorbeeld van Zijn leer”³³, heeft bij de bespreking van deze vraag zeker een aanzienlijk gewicht. Dat zijn in elk geval legitieme vragen die overdenking behoeven en waarop wij een antwoord moeten vinden. Niet alleen omdat wij zelf op de hoogte willen zijn, maar ook om apologetische redenen, omdat men ons op zekere dag die voor de hand liggende vraag zal stellen.

Apologetiek is de rationele bescherming van het geloof. Het geloof behoort zo verstandig mogelijk doorgegeven te kunnen worden. Mogelijke bedenkingen zouden zo mogelijk reeds van te voren moeten worden doordacht. Er is een enorme denkinspanning nodig, om op velerlei onopgehelderde vragen antwoord te vinden.

b. Het toetreden van zogenaamde ‘liberale’ bahá'ís tot homoseksuele gezelschappen, waarin bahá'ís hun homoseksualiteit kunnen uitleven – zo gebeurt het in de USA – is zo verkeerd dat men zich slechts kan verbazen hoe bahá'ís met een dergelijke opzienbarende tegenstrijdigheid t.o.v. ondubbelzinnige verklaringen van de Schrift³⁴ kunnen leven. Men oriënteert zich aan de tijdgeest en slaat Bahá'u'lláh's waarschuwingen in de wind:

“Weegt het Boek van God niet volgens de onder u gangbare maatstaven en wetenschappen, want het Boek zelf is de nimmer falende Waag, die onder de mensen is opgesteld. Op deze volmaakte Waag moet alles wat de volkeren en geslachten der aarde bezitten worden gewogen, terwijl de maat van zijn gewicht aan zijn eigen maatstaf moet worden getoetst.”³⁵

Het voorbeeld geeft aan, hoe noodzakelijk het is om helder te denken, om de morele eisen van onze ethiek in de daad om te zetten.

c. De vraag naar de immanente grenzen van de aan het Universele Huis van Gerechtigheid verleende onfeilbaarheid³⁶ is legitiem, er moet over van gedachten kunnen worden gewisseld zonder dat degene die hem stelt bevraagd wordt over naar zijn trouw aan het Verbond. Deze vraag dringt zich gewoonweg op en het is een daad van wijsheid daarover na te denken voordat kritische buitenstaanders zich meester maken van dit thema en hoogst ongemakkelijke vragen stellen.

d. De vraag of de door Shoghi Effendi in het Engels vertaalde heilige teksten nog voor andere vertalingen open staan, heeft irritaties veroorzaakt. Ook dan, wanneer men deze vraag ondubbelzinnig negatief te beantwoorden had, zou die vraag legitiem zijn. Bezwaren tegen concurrerende vertalingen resulteren waarschijnlijk uit de omstandigheid dat Shoghi Effendi de competentie om beslissende uitleg van het Woord Gods te geven bezat. Hij was de autoritatieve uitlegger van de heilige Schrift. Voor deze functie was hem de bovennatuurlijke gave van de onfeilbaarheid verleend.³⁷ Vertalen betekent onvermijdelijk ook interpreteren, omdat men de betekenis van de tekst en de adequate begrippen moet vinden. Daaruit zou men kunnen afleiden dat de door Shoghi Effendi gegeven vertalingen volledig zijn en voor geen verbetering vatbaar.

Ik kan dit niet zo zien. Afgezien daarvan dat Shoghi Effendi zijn vertalingen met taalcompetente personen (in het bijzonder met George Townshend) heeft besproken en de door hem gepubliceerde Engelse uitgaven bij gelegenheid ook naderhand heeft herzien, is zo'n vertaling geenszins in 't algemeen een uitvloeisel van een gezaghebbende verklaring. De door hem gekozen syntactische constructies (syntactisch=de wijze waarop de woorden in de zin verbonden zijn en de zin is opgebouwd) van de engelse tekst zijn niet bindend en worden dat evenmin door het charisma van de onfeilbaarheid, noch is dat het geval met zijn keuze van de betekenis van woorden uit een wijd spectrum van mogelijkheden voor elk afzonderlijk begrip. Als er in de Kitáb-i-Iqán staat dat het goddelijke Woord zeventig betekenissen heeft³⁸, dan kan men dit niet voor eens en altijd tot één enkele betekenis reduceren en vastleggen, alleen maar omdat die betekenis door

Shoghi Effendi werd gekozen. Bepaalde terugkerende begrippen die hij consistent heeft vertaald, zal men zeker als richtinggevend beschouwen en zich daaraan houden, zoals in het algemeen zijn vertalingen uit de oorspronkelijke tekst ook steeds een kritische functie zullen hebben.

Was de gehele door Shoghi Effendi vertaalde oorspronkelijke literatuur een uitvloeisel van zijn functie als onfeilbaar vertolker van het goddelijk Woord, dan was zij zonder beperking identiek aan het origineel. Dat is echter niet aannemelijk. Iedere vertaling, ook de beste, verliest aan betekenis ten opzichte van de oorspronkelijke tekst.

Shoghi Effendi maakte zelf in de verste verte geen aanspraak op volmaaktheid van zijn vertalingen. Reeds zijn inleidende opmerking bij de engelse uitgave van de Kitáb-i-Iqán³⁹ laat duidelijk zien dat andere vertalingen (bv. voor wetenschappelijke doeleinden en dergelijke) zullen volgen:

“Dit is nog een poging dit boek van onovertroffen superioriteit onder de geschriften van de Auteur van de Bahá’í-openbaring in het Westen te introduceren; taalkundig zal dat echter niet helemaal gelukken. Hopelijk zal het anderen bij hun pogingen helpen om dichterbij de tekst te komen, maar men moet te allen tijde beseffen dat die doelstelling niet voor 100% is te realiseren. Welke doelstelling? Een passende vertolking van Bahá’u’lláh’s onvergelykelijke uitspraken.”

Een vooraankondiging van de engelse eerste uitgave van de Kitáb-i-Iqán laat dit nog duidelijker zien, wanneer door de Behoeder wordt gesteld:

“Hij hoopt dat deze nieuwe uitgave een verbetering zal zijn t.o.v. de vorige, maar hij voegt er volledigheidshalve aan toe dat hij verre van perfect is, ver van het origineel⁴⁰.”

e. Het is ook legitiem om vragen te stellen betreffende ons kiesstelsel. Afgezien van de verkiezing van Het Universele Huis van Gerechtigheid, die in ‘Abdu’l-Bahá’s testament is geregeld, is de gehele stemprocedure door Shoghi Effendi op enig tijdstip ingevoerd toen ons wetgevend bestuurslichaam, Het Universele Huis van Gerechtigheid, nog niet bestond. Shoghi Effendi, die zelf geen wetgevende bevoegdheid had, heeft deze regelingen uitdrukkelijk onder voorbehoud van het Huis opgesteld⁴¹. Dat systeem is in staat zich te ontwikkelen en heeft ontwikkeling nodig. Dat ons huidige kiesstelsel niet het laatste woord kan zijn wordt al duidelijk bij de gedachte hoe het zou moeten functioneren als we eenmaal in een land met honderdduizenden of miljoenen gelovigen leven.

9. Tenslotte zij erop gewezen dat eenheid van de leer en eenheid van de gemeenschap niet betekent dat er uniformiteit in de uitleg van het geopenbaarde Woord moet zijn. Diversiteit van mening is niet alleen geoorloofd, maar, zoals Het Universele Huis van Gerechtigheid zegt, bepaald gewenst⁴². Indien Bahá’u’lláh zegt dat het goddelijk Woord zeventig betekenissen heeft, moeten wij ons ervoor hoeden om de betekenis die wij voor de juiste houden voor algemeen bindend te verklaren.

10. Wat wij dringend nodig hebben is een sfeer van tolerantie, van het kunnen verdragen van andere meningen. Bahá’u’lláh maant:

“Weest inschikkelijk met elkaar⁴³), “Het betaamt de geliefden Gods om inschikkelijk met hun medemensen om te gaan⁴⁴.”

De gelovigen moeten: *“de woorden en publicaties van de mensen niet met een al te kritisch oog bekijken. Laten zij die woorden en publicaties met een open geest en liefdevolle genegenheid bezien.”⁴⁵*

Het is niet verenigbaar met zo’n geest van ontvankelijkheid en openhartige genegenheid, indien een kritische gedachte onmiddellijk met het verwijt van verbondsbreuk wordt afgedaan. Het is onverdraaglijk indien uitspraken, al zijn ze nog zo verkeerd, met een alles vernietigende argument worden beantwoord: “Dit heeft implicaties voor het Verbond.” Men kan zich slechts verbazen hoe gemakkelijk dit sommigen over de lippen komt. We zouden ons moeten hoeden voor het invoeren van het islamitisch Takfir-principe, volgens welke ieder die van de orthodoxe geloofsdoctrine afwijkt tot ongelovige verklaard wordt en vervolgens van geloofsafval kan worden beticht. Een vermeend geleerde, Djahiz, schreef in de elfde eeuw:

"De vroomheid van de theologen bestaat daarin, dat ze diegenen die er een andere mening op nahouden zwart maken als ongelovige,"⁴⁶.

Het betaamt geen gelovige een ander naar zijn trouw aan het Verbond te vragen. Voor één ding moeten wij ons hoeden als voor de pest: voor de houding van de ketterbestrijder in de eerste eeuwen van het Christendom, toen ieder die een afwijkende mening had tot ketter werd verklaard, werd uitgesloten en vervolgd. Dat heeft de geest van het christelijk geloof grondig bedorven en de weg naar de inquisitie met haar ketterverbrandingen geëffend. Bahá'u'lláh heeft niets zo zeer gebrandmerkt als religieus fanatisme, dat hij een *"wereldverterend vuur"*, een *"catastrofale plaag"* noemde⁴⁷. Men moet niet denken dat fanatisme iets is wat alleen maar bij de ander is te vinden. Het is een menselijke verkeerde instelling, de ontaarding van de verheven deugd van standvastigheid, een kwaad waarvan de bahá'ís niet gevrijwaard zijn.

Het is ieders plicht kennis te vergaren, het is *"een schat voor de mens, een bron van roem"*, de *"oorzaak van menselijke vooruitgang"*⁴⁸: *"De wortel van slechte daden is onwetendheid"*⁴⁹. Indien Shoghi Effendi zegt dat *"kennis"* de beste wapening voor de verdediging van het geloof is, dan is de vraag welk soort van kennis hier is bedoeld.

1. Daaronder valt in de eerste plaats een grondige kennis van de Geschriften van Bahá'u'lláh, van de Báb, van de werken van 'Abdu'l-Bahá en Shoghi Effendi; er is echter ook een grondige kennis van de Islam vereist, want de koran is om zo te zeggen ons Oude Testament.

2. Bovendien is voor de bahá'ís een grondige kennis van de geschiedenis van de godsdiensten van groot voordeel. Voor zover eigenlijk nog over geloofskwesties met buitenstaanders wordt gediscussieerd, is hier in het Westen het Christendom de uitgangsbasis. Een goede kennis van de bijbel en bovendien ook van de christelijke theologie, van de kerkgeschiedenis en van de geschiedenis van de dogma's verleent voor een gesprek met competente gesprekspartners, in het bijzonder met theologen en geesteswetenschappers, een zeker voordeel. Kennis van de andere religies is thans des te dringender omdat ons de op gang gekomen dialoog der godsdiensten onvermoede mogelijkheden biedt ons zelf voor een breder publiek te presenteren. Men moet de anderen kennen indien men met hen een dialoog wil aangaan, alleen al om hun vragen te begrijpen. Tenslotte wordt ook ons eigen begrip van de Boodschap van Bahá'u'lláh door de ontmoeting met andere geloofsrichtingen verdiept. De mening dat we van anderen niet kunnen profiteren, omdat "Bahá'u'lláh alles gezegd" heeft, is onjuist. Wij moeten eerst maar eens begrijpen wat hij gezegd heeft en daarbij kunnen ons andere geloofsrichtingen absoluut van nut zijn.

3. Een belangrijk vak dat voor een dialoog met ontwikkelde mensen grote voordelen biedt is filosofie. Men treft steeds weer het misverstand aan dat het de filosofie is, die Bahá'u'lláh *"een wetenschap"* noemt, *"die met woorden begint en met woorden eindigt."* Dat is absoluut onjuist⁵⁰. Shoghi Effendi heeft aangemoedigd om filosofie te gaan studeren⁵¹.

4. Tenslotte is kennis van de geschiedenis, in het bijzonder van contemporaine geschiedenis, absoluut noodzakelijk. Wanneer wij ons behoren te richten op *"de noden van de tijd"*⁵², dan moeten wij ook van de actuele geschiedenis op de hoogte zijn. Sommige bahá'ís wijzen het lezen van kranten als pure tijdverkwisting af. Ik wil u eraan herinneren dat Shoghi Effendi dagelijks verscheidene dagbladen las. Wij moeten van de maatschappelijk politieke kwesties die de wereld bezig houden evenzo op de hoogte zijn als van de wereldpolitiek. Het concept van de "Kleine Vrede" waarvoor we ons sterk maken kan men aan anderen niet verkopen als men van de maatschappelijk-politieke conflicten en de wereldpolitiek geen idee heeft.

5. Een grotere kennis verkrijgt men niet alleen door lectuur; overdenking en discussie moet eraan worden toegevoegd. Het meest leert men door eigen voordrachten, door het uitwerken van referaten, die men eerst in kleine kring in de gemeenschap, vervolgens op vakantiecursussen en tenslotte in het openbaar houdt. Men moet daarmee vroeg beginnen. Wie denkt dat hij daarvoor gedurende zijn studietijd geen tijd heeft, ziet niet in dat het harde beroepsleven veel minder tijd daarvoor laat.

Reeds 'Abdu'l-Bahá heeft de gelovigen opgeroepen de intellectuelen en de persoonlijkheden van het openbare leven met de Boodschap van Bahá'u'lláh bekend te maken, want *"deze personen zullen als ze het geloof zijn gaan belijden er de oorzaak van zijn dat andere mensen in groepen naar de bron van onfeilbare leiding worden gebracht"*⁵³. Ontwikkelde mensen kan men alleen maar onderrichten als men zelf ontwikkeld is. Dus is het een gebod om zich een brede vorming en een wijde horizon die verder reikt dan vakkennis te verwerven.

Dat alle vorming en alle kennis niets vermag indien ze niet gepaard gaat met deemoed⁵⁴ en als de leraar niet *"door het vuur van Zijn liefde ontbrandt"*⁵⁵ en geen werktuig van de Heilige Geest is geworden⁵⁶, behoeft hier niet te worden onderstreept.

¹ "Houdt U Mijn geboden uit liefde voor Mij" De verborgen Woorden, arab.38; Kitáb-i-Aqdas 4).

² Rdn. 28

³ arab.59

⁴ vgl. De Verborgen Woorden, arab. 66, 68

⁵ ibid. 66

⁶ ibid. pers. 8

⁷ vgl. Ps. 51:12; Math. 5:8; Koran 35:18; Kitáb-I-Iqán 2; 213

⁸ De Verborgen Woorden, pers. 10

⁹ Kitáb-i-Aqdas 119

¹⁰ Bloemlezing 95: 1

¹¹ Das Geheimnis göttlicher Kultur, blz. 13

¹² Bloemlezing 83: 11

¹³ Bloemlezing 95: 1; zie ook "Toespraken in Parij' 11: 1, 4; 23: 6

¹⁴ God heeft de mens begiftigd met begrip en verstandelijk vermogen... Als religieus geloof en meningen in strijd worden bevonden met de maatstaf van wetenschap, dan zijn die louter bijgeloof en verbeeldingen... Indien religieus geloof en lering in strijd zijn met het gezonde verstand dan vloeit dat voort uit de beperkte geest van de mens en niet van God; daarom is dát geloof onwaardig en niet waard om er aandacht aan te schenken... Hoe kan men geloven dat wat de mens kent in strijd is met het gezonde verstand?... Kan het hart aanvaarden dat wat het verstand ontkent? Verstand is de voornaamste gave van de mens en het geloof van God is ermee in overeenstemming. (geciteerd uit The Promulgation of Universal Peace, blz. 181, 231; zie ook blz. 394)

¹⁵ Dit verschijnsel is wereldwijd. Peter Khan schrijft: "Maar ik keek om mij heen... in zowel Australië als in de Verenigde Staten waren tal van capabele en oprechte mensen die hun connectie met het geloof verbraken vanwege de beperkte denkwijze. Zelfs hier in het Heilige Land kan men deze gedachtegang van tijd tot tijd in bedekte termen horen We moeten altijd op onze hoede zijn voor deze verborgen fundamentalistische manier van denken, die ons op een dwaalspoor kan brengen, als gevolg van een beperkte benadering van de Geschriften en van de centrale plaats van het Creatieve Woord". ("Some Aspects of Bahá'í Scholarship", in: The Journal of Bahá'í Studies vol.9.4 december 1999), blz.47).

¹⁶ vgl. Kitáb-I-Aqdas, vers 177 en 77 en voetnoot 110

¹⁷ Kitáb-i-Aqdas 173

¹⁸ Bloemlezing 154: 1

¹⁹ Udo Schaefer/Nicola Towfigh/Ulrich Gollmer, Making the Crooked Straight. A contribution to Bahá'í Apologetics, Oxford: George Ronald, 2000

²⁰ Über das Lehren, blz.15-16

²¹ Principles of Bahá'í Administration, blz. 25

-
- ²² Rdn. 76
- ²³ *ibid.* 205
- ²⁴ vgl. Kitáb-i-Aqdas 77, 177; Botschaften 5:15; 11:8
- ²⁵ vgl. Desinformation als Methode, blz. 217 ff.
- ²⁶ Julius Cäsar, 2.2
- ²⁷ Bloemlezing 33:2; vgl. ook Kitáb-i-Aqdas 189
- ²⁸ Shoghi Effendi, Bahá'í Administration, blz.21
- ²⁹ in het bijzonder blz. 57ff., 71ff.
- ³⁰ Vers 47
- ³¹ Botschaften 8:17-19
- ³² vgl. Botschaften 8:17; Beantwoorde vragen 45:3
- ³³ Die Weltordnung Bahá'u'lláhs, blz.195
- ³⁴ Zie Kitáb-i-Aqdas 107 als ook de verklaring 134. In een nog niet gepubliceerde tekst spreekt Bahá'u'lláh in samenhang met liwát (homoseksuele ontucht) "van het vuil van kwalijke hartstochten en van satanische daden" (geciteerd uit een brief van het Universele Huis van Gerechtigheid aan de Nationale Geestelijke Raad in de VS van 11 september 1995 (ongeautoriseerde vertaling)).
- ³⁵ Kitáb-i-Aqdas 99
- ³⁶ vgl. De uiteenzetting in Desinformation als Methode, blz. 131-144; Making the Crooked Straight, blz. 166-194. Ik verwijs verder naar mijn bijdrage "Infallible institutions?", in: Bahá'í Studies Review, vol. 9 (1999/2000), blz. 17-45.
- ³⁷ vgl. 'Abdu'l-Bahá, Testament 1:16, 3:13
- ³⁸ Rdn. 283
- ³⁹ blz. 1
- ⁴⁰ brief van 28 juni 1930 aan een Nationale Geestelijke Raad. De bron heb ik te danken aan Christopher Bucks Symbol and Secret, blz. 36
- ⁴¹ Bahá'í Administration, blz. 41
- ⁴² vgl. Desinformation als Methode, blz. 153
- ⁴³ De Verborgene woorden, pers. 48
- ⁴⁴ Bloemlezing 115:4
- ⁴⁵ Bloemlezing 154
- ⁴⁶ geciteerd volgens Navid Kermani, inleiding tot Nasr Hamid Abu Zaid's werk Islam und Politik. Kritik op de religieuze discussie, Frankfurt a.M., 1996, blz. 18
- ⁴⁷ Brief an den Sohn des Wolfes 18 = Bloemlezing 132:1
- ⁴⁸ vgl. Botschaften 5:15; Briefe und Botschaften 111:8; Het geheim van goddelijke kultuur, blz. 23
- ⁴⁹ Briefe und Botschaften 111:1
- ⁵⁰ vgl. Kitáb-i-Aqdas 77; voetnoot 110
- ⁵¹ Unfolding Destiny, Nr. 445
- ⁵² vgl. Bloemlezing 106:1
- ⁵³ geciteerd uit Persönlichkeiten des öffentlichen Lebens, blz. 6
- ⁵⁴ "Gezegend zijn de ontwikkelde mensen, die zich niet voorstaan op wat ze hebben bereikt" (Bloemlezing 145; vgl. ook 5:2-3)
- ⁵⁵ Bloemlezing 157:3
- ⁵⁶ vgl. Bloemlezing 128:7